

Korte risicobeoordeling

***Listronotus bonariensis* (Kuschel) (EU – Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Listronotus bonariensis* (Kuschel)

Categorie: insecten en mijten

Datum: augustus 2020

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 19.06.2019)

Buiten de Europese Unie: het organisme komt van oorsprong uit Zuid-Amerika, waar het voorkomt in Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili en Uruguay. Het organisme is geïntroduceerd in Australië en Nieuw Zeeland (EPPO Global Database, 19.06.2019).

Waardplanten

– Gramineae (grassen en granen) (EFSA-Panel-on-Plant-Health et al., 2018).

Trifolium wordt in de EPPO Global Database genoemd als incidentele waardplant. Recent is aantasting van *Pisum sativum* waargenomen (McNeill et al., 2020)

Belangrijkste pathways

1. Zaden van Gramineae (synoniem Poaceae)
2. Zaden van overige plantensoorten
3. Planten bestemd voor opplant van Gramineae met uitzondering van zaden

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	4	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	8	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	7	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	3	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5] (pathway 1)

Biologie

Adulten overwinteren in gras. Eieren worden gelegd op het gras. De eerste generatie larven boren zich in grasstengels, terwijl de laatste generatie larven een gat naar buiten maken en vervolgens naar buiten kruipen om in de grond te verpoppen (EFSA-Panel-on-Plant-Health et al., 2018).

Wet- en regelgeving

- Een fytosanitair certificaat en importinspectie is vereist voor alle zendingen van zaad van Poaceae uit Argentinië, Australië, Bolivia, Brazilië, Chili, Nieuw Zeeland en Uruguay (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage XI, deel A, punt 8).

Vondsten en intercepties

Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft in de periode 2011 - 2015 het organisme drie of vier keer genotificeerd na intercepties in partijen graszaad afkomstig uit Nieuw Zeeland; bij een van de vier notificaties is niet duidelijk of het om graszaad ging (Europhyt, 11.08.2020). In twee gevallen gingen het om dode kevers; bij de twee andere intercepties mogelijk ook. Ostoja-Starzewski (2011) noemt nog een aantal intercepties van (dode) kevers in partijen graszaad die niet in Europhyt staan.

Score

De intercepties van dode kevers suggereren dat graszaad mogelijk dusdanig wordt behandeld of (lang) bewaard dat de kans op aanwezigheid van levende exemplaren klein is (score 2). Onzeker is of alle intercepties dode kevers betrof. Er zijn geen bijzondere voorschriften voor zaden van Gramineae (Poaceae) die associate van het organisme (vrijwel) uitsluit.

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5] (pathway 2)

Biologie

Zie pathway 1

Wet- en regelgeving

- Een fytosanitair certificaat en importinspectie is vereist voor alle zendingen van zaad van Brassicaceae en *Trifolium* spp. uit Argentinië, Australië, Bolivia, Brazilië, Chili, Nieuw Zeeland en Uruguay (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage XI, deel A, punt 8).
- Een fytosanitair certificaat en importinspectie is vereist voor alle zendingen van groentezaden van *Pisum sativum* L. (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage XI, deel A punt 9).
- Een fytosanitair certificaat (en importinspectie) is vereist voor alle zendingen van overige zaden (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage XI, deel A en deel B).

Vondsten en intercepties

Op zaad van *Trifolium repens* zijn in 2010 in het Verenigd Koninkrijk (VK) dode kevers onderschept (Ostoja-Starzewski, 2011).

Score

Bij zaden van niet-Gramineae wordt de kans op associatie kleiner ingeschat dan bij Gramineae. Er gelden geen bijzondere voorschriften voor zaden met betrekking tot het organisme en er zijn dode kevers onderschept; daarom ook voor pathway 2 'score 2'.

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5] (pathway 3)

In 2004 heeft het VK het organisme onderschept in siergras (planten bestemd voor opplant (geen zaden) van *Cortaderia*) afkomstig uit Chili en bestemd voor een botanische tuin (Europhyt notificatie). In de afgelopen 10 jaar zijn geen intercepties bekend (Europhyt, 11.08.2020); er gelden geen bijzondere voorschriften die associatie met de pathway (vrijwel) uitsluiten (score 2).

P2 (transfer): 5 [1-5] (pathways 1-3)

De pathway is planten bestemd voor opplant, waard- en niet waarplanten. Waardplanten (grassen en granen) zijn algemeen aanwezig in Nederland.

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Score 4 (zie rating guidance).

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]

Het organisme heeft een brede waardplantenreeks. Verspreiding op natuurlijke wijze is lokaal (EPPO-datasheet) en kleine uitbraken kunnen mogelijk nog uitgeroeid worden. De kans op detectie van kleine uitbraken lijkt echter klein.

Effect op perceelsniveau: 4 [1-5]

In het oorsprongsgebied in Zuid Amerika veroorzaakt het organisme over het algemeen weinig schade. Het organisme is echter een belangrijke plaagsoort in grasland in Nieuw Zeeland (EFSA-Panel-on-Plant-Health et al., 2018). Vanwege de grote schade van het organisme na introductie in Nieuw Zeeland 'score 4'.

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

De verwachting is dat op de lange termijn het organisme zich verspreidt over Nederland en jaarlijks op 26-75% (score 3) van de percelen voorkomt.

Productiewaarde-teelt: 6 [1-6]

De productiewaarde van grasland, snijmaïs en granen is meer dan 250 miljoen euro (score 6).

Impact op de groene ruimte: 3 [1-5]

Schade aan grassen in natuurgebieden is mogelijk beperkt doordat groter variatie in vegetatie dan in monocultures van cultuurgrasland. Schade aan (pas ingezaaide) gazons kan mogelijk optreden.

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

Productieplaatsvrijheid zal lastig te handhaven zijn voor dit organisme waarvan waardplanten (grassen) algemeen voorkomen.

Productiewaarde-export: 3 [1-6]

Het organisme is vooral een gevaar voor de export van graszoden en graszaden. Er zijn geen recente cijfers gevonden over het areaal graszodenteelt. In 2012/2013 was sprake van ongeveer 2000 ha graszodenteelt. (DLV-Plant, 2013). Ervan uitgaande dat het areaal sindsdien niet heel sterk is veranderd wordt en de productiewaarde wordt geschat op ca. 10 miljoen euro (de gestandaardiseerde opbrengstwaarde is 5020 euro per ha). en van graszaad (incl. klaverzaad) op ca. 20 miljoen euro. De gezamenlijke productiewaarde (graszoden en zaad) ligt naar schatting dus tussen de 20 en 50 miljoen euro (score 3).

4. Referenties

DLV-Plant, 2013. Toekomst van de onkruidbestrijding in graszaad en graszoden [webpagina]. Beschikbaar online:

<http://www.graszaad.info/onderzoeksverslagen/onkruidbestrijding%20gras%2025jun13%20openbaar.pdf> [Geraadpleegd: 01-04-2015].

- EFSA-Panel-on-Plant-Health, Jeger M, Bragard C, Caffier D, Candresse T, Chatzivassiliou E, Dehnen-Schmutz K, Gilioli G, Grégoire J-C, Jaques Miret JA, Navarro MN, Niere B, Parnell S, Potting R, Rafoss T, Rossi V, Urek G, Van Bruggen A, Van der Werf W, West J, Winter S, Gardi C, Bergeretti F & MacLeod A, 2018. Pest categorisation of *Listronotus bonariensis*. *EFSA Journal*, 16, e05101. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5101>
- McNeill MR, Scott RE & Richards NK, 2020. A novel association between the grass pest Argentine stem weevil (Coleoptera: Curculionidae) and peas. *New Zealand Journal of Crop and Horticultural Science*, 1-7.
- Ostoja-Starzewski J, 2011. Argentine stem weevil *Listronotus bonariensis* (Kuschel). The Food and Environmental Research Agency, Sand Hutton, York, United Kingdom.

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.